

Birlikte Yaşama Kültürü Bağlamında Kültürlerarası Etkileşimler Üzerine Bir Araştırma¹

A Research on Intercultural Interactions in The Context of The Culture of Living Together

Erhat YALÇIN^a

ÖZ	ABSTRACT
Bu çalışma aynı mekânda yaşayan farklı kültürler arasında meydana gelen etkileşimleri ele almaktadır. Birlikte yaşayan farklı kültürler arasındaki etkileşimler birçok yolla gerçekleşmektedir. Ancak burada farklı etnik gruplar arasında gerçekleşen komşuluk ilişkileri ve karşılıklı evlilikler aracılığıyla meydana gelen etkileşimlere odaklanılmaktadır. Nitekim bu etkileşimler sonucunda kültürler arasında benzerlikler ve iç içe geçişler meydana gelmektedir. Bu bağlamda Konya şehir merkezinde birlikte yaşayan Türk ve Kürt unsurları arasında kurulan komşuluk ilişkileri ve karşılıklı evlilikler yoluyla kültürel etkileşimlerin gerçekleşip gerçekleşmediği; karşılıklı iç içe geçişlerin meydana gelip gelmediği incelenmektedir. Ayrıca bu iki durumun gerçekleşmesi halinde kültürler arasında benzerliklerin oluşup oluşmadığı belirlenmeye çalışılmaktadır. Kültürlerarası etkileşime dair bu ilgi alanlarının temel mahiyetini ortaya çıkarmak amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşme tekniğiyle iki kesimden 20 kişiyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak bu çalışmada elde edilen bulgulara göre aynı mekânda yaşayan Türk ve Kürt unsurları arasında gerçekleşen komşuluk ilişkileri ve karşılıklı evliliklerle iç içe geçişler meydana gelmiştir. Bu geçişlerle birlikte kültürler arasında benzerlikler vuku bulmuştur.	This study deals with the interactions between different cultures living in the same space. Interactions between different cultures living together take place in many ways. However, here, the focus is on interactions between different ethnic groups through neighborly relations and intermarriage. As a matter of fact, as a result of these interactions, similarities and intertwining occur between cultures. In this context, whether cultural interactions take place through neighborhood relations and intermarriage between Turkish and Kurdish elements living together in the city center of Konya; It is examined whether there is a mutually intertwined transition or not. In addition, if these two situations occur, it is tried to determine whether there are similarities between cultures. In order to reveal the basic nature of these areas of interest regarding intercultural interaction, interviews were conducted with 20 people from two sections, using in-depth interview technique, one of the qualitative research methods. As a result, according to the findings obtained in this study, there have been intertwined relations with neighborly relations and intermarriage between Turkish and Kurdish elements living in the same place. With these transitions, similarities between cultures have occurred.
Anahtar Kelimeler Birlikte Yaşama Kültürü, Etnik Farklılıklar, Kültürlerarası Etkileşim, Komşuluk İlişkileri, Karşılıklı Evlilikler.	Keywords Culture of Living Together, Ethnic Differences, Intercultural Interaction, Neighborhood Relations, Mutual Marriages

¹Bu çalışma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalında hazırlanan “Birlikte Yaşama Kültürü Bağlamında Kültürlerarası Etkileşimler: Konya Örneği” adlı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

^a Selçuk Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, Doktora Öğrencisi. Email: yalcinerhat@gmail.com.
(Sorumlu Yazar/Corresponding author)

1. Giriş

Günümüzde birçok toplumda farklı etnik, mezhep ve kültüre bağlı bireyler ve gruplar bir arada yaşamaktadır. Söz konusu bu durum, Türkiye'nin toplum yapısı için de geçerlidir. Toplumda mevcut olan kültürel farklılıklar gündelik hayat akışının meydana getirdiği zorunluluklar neticesinde karşı karşıya gelmekte ve iletişime geçmektedir. Bu iletişimlerle birlikte kültürler arasında alışverişler gerçekleşmekte ve karşılıklı iç içe geçişler hâsıl olmaktadır. Böylelikle iletişime geçen iki kültürel yapıdan kısmen farklı, aynı zamanda her iki kültürü de temsil eden yeni kültürel oluşumlar meydana gelmektedir. Birlikte yaşama kültürü, her iki kültürü de temsil eden bu değerler üzerinde tesis edilmektedir. Bu çerçevede birlikte yaşama kültürünün temel niteliğini anlamak ve birlikte yaşayan farklı kültürlerin birbirleriyle olan ilişkilerini çözümlmek için kültürlerarası iletişim/etkileşim alanının incelenmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Kültürlerarası etkileşimin ilgi alanları arasında birlikte yaşayan kültürler arasında meydana gelen etkileşim biçimleri, kültürel farklılıkların birbirlerini nasıl anlamlandırdıkları ve kavradıkları, çeşitlilik gösteren toplumlarda alt kültürlerin var olma biçimleri gibi konular yer almaktadır. Ancak burada kültürlerarası etkileşimin amacı kültürler arasında meydana gelen etkileşimlerle karşılıklı alışverişlerin, iç içe geçişlerin ve kültürler arasında benzerliklerin meydana gelip gelmediğini incelemektir. Bu çalışma, kültürlerarası etkileşime hasredilen bu özellikler çerçevesinde Konya'da birlikte yaşayan farklı etnik unsurlar (Türk-Kürt) arasında tezahür eden etkileşimler üzerinde durmaktadır. İlaveten sözü edilen bu etkileşimlerin hangi kanallar vasıtasıyla gerçekleştiği, kültürel değerlerde ne tür değişikliklere yol açtığı ve farklı etnik unsurların birbirlerine karşı olan algılarını nasıl tahvil ettiği üzerine de eğilmektedir.

Aynı mekânda yaşayan farklı etnik unsurlar arasındaki etkileşimler çeşitli biçimlerde meydana gelmektedir. Ancak bu çalışma, farklı etnik unsurlarla kurulan komşuluk ilişkileri ve karşılıklı evlilikler bağlamında meydana gelen etkileşimleri ele almaktadır. Sözü edilen bu etkileşim biçimleri sonucunda ortak mekânı paylaşan farklı etnik unsurlar karşılıklı alışverişte bulunarak birbirlerini etkilemektedir. Bu etkilenme neticesinde kültürel yapılara içkin değerlerde, normlarda ve gündelik olarak icra edilen ritüellerde karşılıklı geçişler meydana gelmektedir. Söz konusu bu etkileşim biçimlerinin ortaya koyduğu bu muhteviyat üzerinden Konya'da aynı mekânda yaşayan farklı etnik (Türk-Kürt) unsurlar arasında gerçekleşen etkileşimler, komşuluk ilişkileri ve karşılıklı evlilikler bağlamında irdelenmektedir.

Kültürlerarası etkileşimler konusu hem kültür alanını hem de iletişim alanını kapsamaktadır. Dolayısıyla kültür gibi değerlerin incelenmesi derinlikli bir araştırmayı gerekli kılmaktadır. Bu bağlama uygun kültürlerarası etkileşimler konusu da sayısız olay ve olguları içerisinde barındırmaktadır. Doğası gereği karmaşık olan bu konunun içeriği ve kapsamı hakkında detaylı bilgiler edinmek için nitel araştırma yönteminin sağladığı tekniklerden yararlanılmıştır. Bu minvalde Konya'da birlikte yaşayan Türk ve Kürt unsurları arasında meydana gelen etkileşimlerin tespiti için kartopu örnekleme tekniğiyle 20 kişiye (10 Türk, 10 Kürt) ulaşılmıştır. Kartopu örnekleme tekniğinin alanda elde edilen verilerin güvenilirliği açısından dezavantajları bulunmaktadır. Bu teknik, başlangıçtan itibaren bir yönlendirilme ve benzer düşüncelere sahip bireylere ulaşma gibi riskleri beraberinde taşımaktadır. Ancak bu çalışmada dezavantajlar dikkate alınarak, farklı ve bütünlüklü bilgiler verebilecek bireylere ulaşılmıştır.

Araştırmada etik kurallar gereği görüşmecilerin kimlikleri gizli tutulmuştur. Bu nedenle görüşmecilere takma isimler verilmiştir. İki kesimden görüşülen bireylerin aynı mekânda birlikte yaşamış olmaları, karşılıklı olarak birbirlerini tanımaları ve birlikte yaşadıkları etnik farklılıklar hakkında bilgi sahibi olmaları gibi kriterlere dikkat edilmiştir. Nitekim günümüzde Konya'da Türkler ve Kürtler birlikte yaşamaktadır. Konya'nın ilçeleri olan Cihanbeyli, Yunak, Kulu, Çeltik, Sarayönü ve Kadınhanı'nda Kürt nüfusunun yoğun bir şekilde yaşadığı bilinmektedir. Konya şehir merkezindeki Kürt nüfusu, politik sebeplerle zorunlu olarak Doğu'dan göç edenlerden, akrabalık ilişkileri vasıtasıyla gelenlerden ve sözü edilen ilçelerden çalışma olanaklarını bulmak amacıyla yerleşenlerden oluşmaktadır. Dolayısıyla Konya şehir merkezinin bu yollarla farklı etnik unsurların bir arada yaşamasına olanak sağlaması, araştırma alanı olarak seçilmesinde önemli bir kriter olmuştur. Bu aşamanın akabinde yarı-yapılandırılmış bir form çerçevesinde sorular hazırlanmış, yaşları 27-67 aralığında değişen bireylerle yapılan derinlemesine görüşmeler dâhilinde sorulmuştur. Görüşme esnasında sorulara karşılık verilen cevaplar ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmış, sonradan yazılı ortama geçirilmiştir. İlaveten görüşme yöntemiyle elde edilen verilere ek olarak gözlem yoluyla edinilen bulgular da bu çalışmaya önemli katkılar sağlamıştır. Kültürlerarası etkileşimler konusuna dair kavramsal çerçeve açıklandıktan sonra alanda elde edilen bulgular betimsel analize tabi tutularak yorumlanmıştır.

2. Birlikte Yaşama Kültürü

Küresel ölçekte bakıldığında dünya toplumlarının çoğunda farklı etnik yapıların birlikte yaşadığı görülmektedir. Bunun yanında kısmen az sayıda olsa da yalnızca bir etnik yapıdan oluşan toplumlar da mevcudiyetini korumaktadır. Başka bir ifadeyle toplum yapısı bakımından bazı toplumlar heterojen özellikler gösterirken bazı toplumlar da homojen nitelikler göstermektedir. Bu durum birlikte yaşama kültürünün tesis edilmesinde tartışmaları beraberinde getirmektedir. Söz konusu birlikte yaşama kültürü üzerinde uzlaşma homojen toplumlarda kolayca sağlanmaktadır. Ancak bu durum farklılık ihtiva eden heterojen toplumlarda zorlukları beraberinde getirmektedir. Kültürel olarak çeşitlilik gösteren toplumların birincil meşguliyeti genellikle bütün kesimleri kapsayan bir konsensüs çerçevesinde birlikte yaşama kültürünü oluşturmaktır.

Çoğulculuk gösteren toplumlarda birlikte yaşama kültürünün tesis edilmesi bir zorunluluk arz etmektedir. Çünkü ontolojik olarak insan biyolojik ve fiziki özellikler bakımından diğer canlı türlerinden ayrılmaktadır. Yaşam mücadelesi sürecinde başka insanlara ihtiyaç duymaktadır. Tabiatın ortaya koyduğu kurallar gereği birbirlerine bağımlı olan insanlar gündelik hayatlarını sürdürmek için kolektif değerler üretirler. Üretilen bu değerler üzerinde bir kültür kalıbı oluşturularak, ortak iletişim ve etkileşim kanalları üzerinde birlikte yaşama kültürü inşa edilmektedir (Yalçın, 2019, s. 14). Birlikte yaşama kültürünün bu yönüne değinen Kahraman, Keyman, Sarıbay ve Tekeli'ye (1999, s. 35-36) göre de insanlar ne çıkarları doğrultusunda ne de politik bir müdahale ile birlikte yaşarlar. İnsanlar ortak mutabakat çerçevesinde oluşturdukları kolektif değerler düzlemi üzerine kurulmuş bir yapı neticesinde bir araya gelme ihtiyacı ve zorunluluğu hissetmektedirler.

Birlikte yaşama kültürünün temel sacayakları toplumdaki farklılıkları ve çeşitlilikleri temsil eden ötekiler üzerinden kurulmaktadır. Esasen toplum, farklılıkların karşılıklı etkileşiminden oluşan bir yapıdır. Bu etkileşimin temeli biz ve ötekilerden oluşmaktadır. Farklı kültürleri temsil eden biz ve ötekilerin ahlak anlayışları, norm ve yaşam biçimleri farklılık göstermektedir. Dolayısıyla biz ve ötekilerin kültürleri anlama ve algılama biçimleri birbirlerinden farklı olmaktadır (Perşembe,

2009, s. 236). Bu bağlamda denilebilir ki toplumsal düzen içinde hemen her şey diyalektik bir biçimde gelişmektedir. Toplumda çelişkili görülen farklılıklar aynı zamanda birbirlerini tamamlayan bir işlevi de yerine getirmektedir. Bu minvalde Parekh'e (2002, s. 159) göre biz ve öteki kavramları dâhilinde insan olmak hem ortak türün hem de farklı kültürün üyesi olmaktadır. Toplumsal iletişimin ve etkileşimin sürmesi için biri diğerini gerektirmektedir. Bir taraftan hem benzerlik hem de farklılık gösteren biz ve ötekilerin farklı kültürleri temsilen bir hüviyete sahip olması önem arz etmektedir. Bu duruma binaen farklı iki gurubun unsurları olarak biz ve ötekilerin benzerlikleri ve farklılıkları hem önemlidir hem de birbirleriyle ilişkilidir.

Günümüzde küresel ağların yaygınlaşması ve iletişim kanallarının artması farklı kültürlerin kaynaşmasını sağlamaktadır. Özellikle yerel ekonomilerin hususiyetlerinin minimum seviyeye gerilemesi farklı etnik unsurların ve toplulukların ayrıksı görünüm sergilemeyecek biçimde yaşam tarzlarını sürdürmelerine sebep olmaktadır. Dolayısıyla tarihsel arka plandan başlayarak günümüze kadar kronolojik bir tarama yapıldığında mevcut çoğu toplumların çokkültürlü bir görünüme sahip oldukları görülebilecektir. Farklı bir manada ifade edilecekse bağdaşık bir toplumun emarelerine rastlamak gittikçe azalmaktadır (Yanık, 2011, s. 80). Bu duruma ilaveten kültürlerin karşılaşmasına neden olabilecek birçok etken bulunmaktadır. Söz konusu bu etkenlerin başında özellikle son dönemlerde siyasi ve politik nedenler gelmektedir. Siyasi ve politik hesaplaşma ve çatışmanın vuku bulması insan göçüne neden olmaktadır. Meydana gelen göçlerle birlikte aynı mekânı paylaşan farklı kültürlere mensup bireyler karşılıklı iletişime geçmektedir.

Farklı kültürleri bünyesinde barındıran toplumlarda birlikte yaşama kültürünün zemini ortak paylaşılan değerler üzerinden tesis edilmektedir. Başka bir ifadeyle birlikte yaşama olgusu, farklı kültürlerin birbirlerinden soyutlanarak veya bigâne kalarak değil, karşılıklı etkileşimler sonucunda tezahür eden ortak değerler üzerinde vücut bulmaktadır. Dolayısıyla farklı kültürleri dışlamanın ya da toplumun periferisine itmenin bir çözüm olmadığı gerçeği ortaya çıkmaktadır. Ancak benimsenebilecek en sahici anlayış uzlaşma zemininde buluşarak farklı kültürlerin yeniden değerlendirilmesidir (Çetinkaya, 2012, s. 150; Karaca, 2012, s. 237). Bu durumun hâsıl olması ancak farklı kültürlere karşı iletişim kapısının açık olması ile mümkün olabilmektedir. Habermas (2015, s. 9) bu durumu karşılıklı benimsemek anlamında ifade etmektedir. Ona göre benimsemek, ötekilerine karşı kapanmak olarak değil, tersine birbirlerinden farklı olan ya da farklı kalmak isteyene açık olunması demektir.

Yukarıda ifade edilen mezkûr açıklamalar çerçevesinde denilebilir ki insanların birlikte yaşama zorunluluğu gittikçe artmaktadır. Bugün neredeyse bütün karşılıklı ilişkilerin membaini belirleyen küresel iletişim ve ağ biçimlerinin yaygınlık kazanması, öteki olarak tarif edilen herkesle birlikte yaşamayı kabullenmenin bir zorunluluk olduğunu göstermektedir (Karaca, 2012, s. 235). Mevcut farklılıklarla ilişkiler kurulmadan, kendine özel içkin alanlarda kapalı hayatların yaşanması birlikte yaşama kültürünün muhteviyatına hâle getirmektedir. Kısacası, birlikte yaşama kültürünü oluşturan itkisel kapsamın karşılıklı etkileşimler ve iletişim üzerine bina edilmesi gerekliliği güncelliğini korumaktadır.

3. Kültürlerarası Etkileşimler

Toplumlar, bireylerin etkileşiminden oluşan kültürel değerler üzerinde varlık alanı bulmaktadır. Esasında bireyler gündelik hayat akışında kendisinden farklı kültüre mensup bireylerle iletişime geçmektedir. Özellikle küreselleşmenin etkisiyle sınırların aşınması farklı kültürlerin

karşılaşmasına neden olmaktadır. Bu sebeple bireyler bilinçli bir düzeyde ya da farkında olmadan örtük bir şekilde kültürel alışverişte bulunmaktadır. Böylece günümüzde saf bir kültürün varlığından söz etmek imkânsızlaşmaktadır. Toplumsal alanda mevcut olan etkileşim biçimleri bireyler arasında gerçekleştiği gibi toplumlar ve gruplar arasında da gerçekleşmektedir. Grup bazında meydana gelen etkileşim biçimi kültürlerarası bir özellik taşımaktadır. Bu meyanda grup bazında cereyan eden bu etkileşimler kültürlerarası iletişim alanı dâhilinde ele alınmaktadır.

Kültürlerarası iletişimin ilgi alanları arasında bireysel kimlik inşası sürecinde oluşturulan kültürel yaratımların, paylaşılan maddi ve simgesel pratiklerin nasıl anlamlandırıldığı, farklı kültürlerde nasıl tecessüm ettiği ve kavranmaya çalışıldığı gibi konular bulunmaktadır. Ayrıca ulus-devletler içinde farklı kültürlerin varlık bulma biçimleri, iç ve dış göçlerin kültürlerarası etkileşime olan etkileri üzerinde durmaktadır. Kültürlerarası iletişim, çokkültürlü toplumlarda başat kültür tarafından öteki olarak görülen farklılıkların nasıl tanımlandığını ve inşa edilen bu tanımlama pratiğinin hangi kanallar vasıtasıyla dolaşıma sokulduğunu incelemektedir. Özellikle farklı uluslara isnat edilen kültürler veya aynı toplum içindeki alt kültürler arasında var olan çeşitli ön yargıların ortadan kaldırılması öncelikli amaçlar arasında kabul edilmektedir (Özdemir, 2011, s. 30). Bu anlamda kültürlerarası iletişim, farklı kültürler arasında meydana gelen etkileşimleri ve bu etkileşimler neticesinde ortaya çıkan ilişki biçimlerini çözümlenmeye çalışmaktadır.

Kartarı'ya (2014, s. 51-55) göre bütün kültürler etnografik olarak çokkültürlü bir yapıya sahiptir. Kültür, farklı gruplar arasında meydana gelen etkileşimler aracılığıyla kendini yeniden üretmekte, sonuç olarak bağlı bireylerinin duygu, düşünce ve hayat tarzlarını yeniden tahvil etmektedir. Nitekim, her kültür ancak başka kültürlerle etkileşime geçtiğinde kültürel değişim meydana gelir. Ayrıca Kartarı, farklı kültürler arasında meydana gelen etkileşimlerin kültürlerarasılık bir özellik gösterdiğini ifade etmektedir. Dolayısıyla kültürlerarasılık farklı kültürlerle sahip bireyler arasındaki etkileşimin mevcudiyetiyle ortaya çıkmaktadır. Bu anlamıyla kültürlerarasılık, çokkültürlülük kavramından farklılaşmaktadır. Bir yaşama modeli olarak çokkültürlülük, farklılıkların bir arada bulunmasıyla ilgili olduğu halde, kültürlerarasılık farklılıklar arasında oluşan iletişimi ve etkileşimi ifade etmektedir. Aynı ülkenin sınırları dâhilinde yaşayan altkültürler arasında gerçekleşen etkileşimler de kültürlerarasılık bir özellik taşımaktadır. Kültürlerarası etkileşimde genellemeler yapmak için egemen kültür temel alınmakta, altkültürler ise ulusal kültürler olarak kabul edilmekte ve iletişime katılan karşı taraf olarak değerlendirilmektedir. Nihayetinde kültürlerarası iletişim, farklı kültüre mensup bireyler arasında meydana gelen evliliklere, ticari işlemlere ve resmi kurumlarda meydana gelen etkileşimlere odaklanmaktadır. Ayrıca Türkiye'deki farklılıkları anlamının ve farklılıklardan yararlanarak bütünleşmeyi meydana getirmenin en iyi yolu kültürler arasında yaşanan etkileşimi anlamak ve etkin hale getirmektir.

Çokkültürlü toplumlarda farklı etnik unsurlar arasında etkileşimin teşekkül etmesiyle iki durum belirmektedir. İlk durumda, aynı mekânda yaşayan farklı kültürlerin karşılaşmasıyla çatışma meydana gelmektedir. Taraflar arasında çatışma sonucunda karşılıklı kabullenememe, aşağılama, küçümseme ve iptidai görme gibi yakıştırmalar yapılmaktadır. İkinci durumda ise farklı iki kültürün karşılaşmasıyla kültürleşme süreci meydana gelmektedir. Aydın'a (2013, s. 263-264) göre kültürleşme sonucunda iki kültürde dereceleri farklı olmak üzere tedricî bir şekilde değişimler görülmektedir. Ayrıca eski dönemlerde kültürleşme dostluklar, komşuluklar, geziler, göçler ve savaşlar sonucunda oluşmaktadır. Kültürleşmenin toplumsallaşma sürecine

olumlu etkilerinden de söz edilebilmektedir. Kültürleşme ile birlikte karşılıklı iç içe geçişler meydana gelmektedir. Dolayısıyla kültürlerin birbirlerinden etkilenmesiyle, birlikte yaşama kültürünün üzerinde inşa edildiği temel değerler oluşmaktadır. İnşa edilen bu değerlerle karşılıklı kabullenme duyguları gelişmekte ve kaynaşmanın farklı parametreleri üzerinde bütünleşme gerçekleşmektedir.

4. Kültürel Etkileşim Biçimi Olarak Komşuluk İlişkileri

Farklı kültürler arasında vuku bulan iletişimin ve etkileşimin çeşitli biçimleri bulunmaktadır. Bu iletişim biçimleri içinde komşular arasında gerçekleşen ziyaretler de zikredilebilmektedir. Komşular arasındaki ziyaretlerin süreğen bir duruma dönüşmesiyle “komşuluk” veya “komşuluk kültürü” bağlamında toplumsal bir kurumsallaşma süreci oluşmaktadır. Çağlak'ın (2020, s. 1622) ifadesiyle komşuluk, fiziksel yakınlık üzerinde kurulan sosyal bir ilişki biçimine tekabül etmektedir. Yani komşuluk, mekânsal bir iletişim alanı olarak görülmektedir. Dolayısıyla komşuluk kültürü dâhilinde mekânsal olarak aynı muhitte yaşayan farklı kültüre mensup bireyler arasında gündelik hayatta kültürel, davranışsal, fiziksel ve düşünsel mecrada karşılıklı etkilenmeler söz konusudur. Bu etkilenme durumu toplumsal kaynaşmayı ve bütünleşmeyi sağlayan sosyal sermayenin varlığını güçlendirmektedir.

Mekânsal yakınlığın bir ifadesi olarak komşu/komşuluk toplumsal ve insani ilişkileri de belirlemektedir. Mekânsal yakınlık toplumsal yakınlığı da beraberinde getirmektedir. Bir başkasıyla veya ötekiyle kurulan ilişki bakımından komşuluk, insana iyi deneyimler sağlamaktadır. Komşuluk, bir anlamda kendini öteki olanla sınıma, kendini bir başkasında görme ve başkasını değişik yönlerden okuma imkânını insana vermektedir (Alver, 2013, s. 23-25). Komşuluk bağlamında aynı mekânı paylaşan insanlar gündelik hayatta birbirleriyle devamlı olarak iletişim halindedir. Dolayısıyla insanların sürekli iletişim halinde olmaları ve paylaşımında bulunmaları aşinalık, müteakabiliyet, güven, sahiplik ve ortaklık duygusu gibi toplumu örgütleyen ve bütünlüklü bir yapının zeminini oluşturan değerlerin üretilmesini sağlamaktadır. Aynı zamanda var olan bu iletişim toplumsal alanda tanınırlık, itibar ve güvenirlilik gibi grupların sahip olduğu sosyal sermaye rezervlerinin oluşmasına da katkıda bulunmaktadır. Sosyal sermaye, yaşanan mekânlar üzerinde meydana gelen sorunların aşılmasına ve hayatı kolaylaştıran mümbit ağların gelişmesine zemin hazırlamaktadır (Aydemir, 2014, s. 164). Dolayısıyla sosyal sermayeler birlikte yaşayan farklı unsurların dikotomik bir yapı değil, birbirleriyle kaynaşmış bir bütüsellik içerisinde yaşama imkânını artırmaktadır.

Toplumsal yapı, sistematik bir düzen içerisinde işleyen bir ilişkiler ağı olarak tanımlanmaktadır. Toplumsal yapının bir alt kurumu olarak komşuluk da benzer metodolojik rasyonaliteyi üretmektedir. Komşuluk, birbirlerine aşına olan bireyler için tekrar eden ilişkiler ve davranışlar alanı olarak var olmaktadır (Aydemir, 2014, s. 164). Aynı mekânlar üzerinde yaşayan komşular arasında gerçekleşen ziyaretler sonucunda da benzer ilişkiler ve davranışlar nüks etmektedir. Dolayısıyla gündelik hayatta insanların yapıp ettikleri her şey benzerlikler gösterebilmektedir. Komşuluk ilişkilerinin üzerinde zemin bulunduğu fiziksel yakınlık, Çağlak'a (2020, s. 1622) göre çoğu zaman aynı atmosferi solumayı, aynı ortamlarda yaşamayı, aynı sesleri duymayı ve benzer toplumsal yapılarda bulunmayı ifade etmektedir. Bu minvalde fiziksel yakınlık, insanların benzer yaşam tarzına sahip olmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla fiziksel yakınlık, insanlar arasında benzer iş kollarının, yaşam biçimlerinin ve reflekslerin yayılmasına aracılık etmektedir. Yani insanların aynı uyarıcılara maruz kaldıkları mekânlarda yaşamaları pek çok ayniliğin

yaşanmasına sebep olmaktadır. Fiziksel yakınlığın bir ifadesi olarak addedilen komşuluk ve komşuluk ilişkileri bağlamında da ayniliklerin meydana geldiği görülmektedir.

Komşular arasında meydana gelen etkileşimler, toplumsal kaynaşmaya ve bütünleşmeye temel oluşturan doktrinlerin üretilmesine zemin hazırlamaktadır. Farklı bir ifadeyle ziyaretler vasıtasıyla tedavüle sokulan ilişkiler toplumsallaşma sürecinin başlangıcını oluşturmaktadır. Akın tarafından toplumsallaşma, toplumsal çevreye aidiyetin oluşması ve inşa edilen bu aidiyetin kurulan ilişkilerle yeniden üretilmesi olarak tanımlanmaktadır. Aidiyet ise toplumsal iletişim ve bilgi akışı üzerinden gerçekleşmektedir. Toplumsal değerler, normlar ve inançlar gibi kültürel özellikler çocukluk dönemiyle birlikte aileden, mahalleden ve diğer çevrelerden öğrenilmektedir (Akın, 2014, s. 75). Komşulara sirayet eden iletişimler aracılığıyla farklı aidiyetlere mensup bireyler kültürel alışverişte bulunmaktadır. Böylelikle toplumsallaşmanın temel dinamikleri, periyodik olarak gerçekleşen bu alışverişler sonucunda oluşan ortak değerler üzerine kurulmaktadır.

Gündelik hayatta komşu çocukları, hanımlar, bireyler ve aileler birbirlerini ziyaret etmektedir. Bu ziyaretler basit olarak akşamlarını geçirme bağlamında gerçekleşebildiği gibi daha çok zaruri olarak sünnet, nişan, düğün, taziye ve bayramlaşma merasimlerinde bulunma şeklinde de gerçekleşmektedir. Dolayısıyla hemen her mecrada ister gönüllü ister zaruri olsun karşılıklı bir iletişim söz konusudur. Bu iletişimler neticesinde mevcut olan ön yargılar kırılabilen ve karşılıklı iç içe geçişler meydana gelebilmektedir. Bu çalışmada, komşuluk ilişkileri çerçevesinde aynı mekânda yaşayan Türk ve Kürt unsurları arasında meydana gelen etkileşimler sonucunda karşılıklı ziyaretlerin gerçekleşip gerçekleşmediği, bu ziyaretlerin gerçekleşmesi halinde karşılıklı olarak birbirlerine dair algılarını nasıl dönüştürdüğü sorunsalları araştırılmaya değer görülmektedir. Bu bağlamda görüşmecilere sorular yöneltilmiş, bu sorulara cevaben aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Görüşmeci Niyazi S. (49, Lisans, Kürt), Konya'da Türk-Kürt unsurları arasındaki komşuluk ilişkilerini ve karşılıklı ziyaretleri değerlendirmiş, genel olarak Türk komşularıyla karşılıklı ziyaretlerin gerçekleştiğini ifade etmiştir. Ancak bu ziyaretlerin çok seyrek olduğunu belirterek ziyaretleşmelerin daha çok akrabalar arasında meydana geldiğini dile getirmektedir. Böyle bir durumun Konya'nın kendine özgü kapalı toplum yapısından kaynaklandığını ifade etmiştir. Diğer görüşmeciler de benzer görüşler ileri sürmüşlerdir.

“Bizimki biraz farklı. Yani Türk ve Kürt komşulardan öte Konya'da daha çok dernek eksenli bir ziyaretleşme söz konusu. Aileler kendi aralarında özellikle hanımlar arada bir gidip geliyorlar. Ama erkeklerin buluşması doğum, ölüm gibi bir durumda oluşmakta. Nişan, düğün vs. sebeplerle olur. Ailecek Konya'da bir ziyaretleşme yok. İftara arada bir çağırılma olur. O da bir veya ikiyi geçmez. Düşük bir ilişkileri var. Konya'yı çok çözebildiğimden değil. Konya'nın kendine özgü bir kültürü ve yaşayış biçimi var. Aslında Konya'da Türkiye'nin ortalaması altında bir ziyaretleşme olduğuna inanıyorum. Bu da akrabalar arasında oluyor. Arkadaşlar arasında çok az oluyor. Komşuluk veya arkadaşlık ziyaretleşmesi açıkçası çok da yok. Bu Konya'nın dokusu ve yapısı ile ilgilidir. Konya'nın geleneksel ve içe dönük bir yapısı var. Türk'ten Kürt'ten ziyade ziyaretleşme bağlamında yani kaynaşma olarak çok bir şey yok. Konya'da daha çok resmi bir ziyaretleşme ve etkileşim söz konusudur. Konya'daki aileler açıkçası birbirinden çok habersizdirler. Konya, çok eski bir yerleşime sahip olduğundan dışarıdan gelen birinin içlerine sızma gibi bir imkânı yok. Bu anlamda ilişkiler yüzeysel kalıyor.” (Niyazi S, 49, Lisans, Kürt).

Konya’da komşuluk ilişkilerinin ve karşılıklı ziyaretlerin zayıfladığını yukarıdaki gibi değerlendiren Niyazi S. bu durumun sadece Türkler-Kürtler arasında olmadığını, Türk komşular arasında da bu ilişkilerin azaldığını dile getirerek Konya’nın geneline özgü bir durum olduğunu ifade etmiştir. Başka bir görüşmeci Zafer T. bu durumu şu şekilde açıklamıştır:

“Türk komşum oldu. Ara sıra gidiyoruz. Yani komşuluk ilişkileri sıkı değil. Niye böyle bir şey olduğunu ben de anlayamadım. Apartmanda Türkler de var Kürtler de var. Yani birisine az birisine çok gidiyorum diye bir şey söz konusu değil. Genel anlamda komşuluk ilişkileri zayıfladı. Bir de herkes kendi işine gücüne baktığı için gidip gelemiyoruz. Kürt’le Türk’le alakalı bir durum değil. Ancak bayramlaşmalarda gidip geliniyor. Apartmanda annemin teyzesi oturmasına rağmen nadiren gidip geliyorum” (Zafer T, 41, Lisans, Kürt).

Benzer bir açıklamayı da Fatih Y. yapmıştır. Fatih Y. komşuluk ziyaretlerinde etnik ayrım gözetmediğini, genel anlamda ziyaretlerin olmadığını ifade etmiştir. Böyle bir durumun apartman kültüründen kaynaklandığını belirtmektedir.

“Ziyarete gitmişliğim yok. Ama yolda, sokakta tanışmışlığımız var. Sokakta muhabbetimiz olur. Oturduğum apartmanda Türk aileler de var Kürt aileler de var. Ama ailesel olarak bir ziyaretleşme olmadı. Dışarıda sohbet ediyoruz, görüşüyoruz. Sadece Kürt komşum için böyle bir durum söz konusu değil. Yani Türk komşularıma da gitmiyorum. Bu da apartman ortamından kaynaklanan bir şey herhalde, eski komşuluk ilişkileri yok. Görüşmememizin nedeni de vaktimizin olmamasından kaynaklanıyor. Artık gündüzleri herkes çalışıyor. Bu anlamda bir aksaklık oluyor. Bir de eski samimiyet yok. O bana gelmedi ki ben de ona gideyim hesabı yapılıyor. Ama hanımlar arasında görüşmeler oluyor. Apartmandaki aylık toplantılarda birbirlerini daha çok görebiliyorlar. Kürt olan komşumun hanımı ile benim hanım oturuyorlar. Bunu biliyorum. Biz de gündüzleri sokakta sohbet ediyoruz. Ortamdan, politikadan, günlük işlerden konuşuyoruz” (Fatih Y, 40, Lise, Türk).

Görüşmelerin azlığından ve akrabalık ilişkilerinin zayıflamasından yakınan başka bir görüşmeci İlhan K. Konya’da komşular arasında dini günler dışında ziyaretlerin neredeyse yapılmadığını dile getirmektedir. İlhan K, oturduğu apartmanda hem Türk hem de Kürt komşularının bulunduğunu, ziyaretlerde iki kesim arasında ayrım yapılmadığını, genel anlamda bir ziyaretleşmenin olmadığını belirtmiştir.

“Özellikle üniversitede Kürt arkadaşlarım oldu. Şu an oturduğum apartmanda da Kürt komşularım var. Komşularla ziyaretler pek yok. Zaten akrabalık bağları bile şu an kopmuş durumda. Komşularla apartman görüşmelerinde, camiye giderken veyahut dışarıda görünürken konuşuyoruz. Bayramlaşmalarda da tek tük gidip geliyoruz. Açıkçası görüşmelerin pek de olduğu söylenemez. Komşuluk ilişkilerinde Kürtlüğe Türklüğe bakmam. Komşu oluşuna bakarım. Onlarda da öyle. Bazen görüştüğümüz oluyor. Ayaküstü konuştuğumuz oluyor. Onlarla bir sıkıntım yok. Ama genel olarak görüşmelerimiz baya azdır. Bu durum sadece Kürt komşumla alakalı bir durum değildir. Yani Türkler arasında da gidip gelmeler azalmış. Komşuluk ilişkileri genel olarak Konya’da şu anda neredeyse yok diyebilirim” (İlhan K, 43, Lisans, Türk).

Günümüzde etkisi yoğun bir şekilde hissedilen modern ve postmodern anlayışlar kolektif bağların çözülmesine ve bireyselliğin hüküm sürdüğü bağımsız/duygusuz ilişkilerin yayılmasına öncülük etmektedir. Dolayısıyla modernleşmenin ve bireyselliğin ön plana çıkmasıyla birey toplumdaki yalıtılmakta, aktif katılım seyrelmekte ve sosyal güven düzeyi azalmaktadır. Dayanışmanın ve akrabalık bağlarının güçlü olduğu aile ve komşuluk bağlamında da iletişimde ve etkileşimde zayıflama olduğu gözlenmektedir (Çağlak, 2020, s. 1623). Nitekim

görüşmecilerin belirttiği durumlar bu tespitleri doğrular niteliktedir. Konya’da aynı mekânda yaşayan farklı kültürlere mensup aileler arasında ziyaretlerin ya çok nadir gerçekleştiği ya da hiç gerçekleşmediği görülmektedir. Bu durum komşular arasındaki ilişkilerin yanı sıra toplumsal alanda sıkı bağlara sahip olan aile ve akrabalık ilişkilerinde de olumsuz yönde dönüşümlerin olduğunu göstermektedir.

Toplumsal alanda yüz yüze ilişkiler sağlayan aile, mahalle ve komşuluk gibi dram alanına özgü kurumlar modern dönemde ütopyik bir alan içinde değerlendirilmektedir.² Söz konusu bütün bu alanlar birbirleriyle ilişkilidir. Bir alanda meydana gelen herhangi bir değişim diğer alanları da değiştirip dönüştürmektedir. Dolayısıyla modern ve postmodern anlayışların üzerinde temellendiği bireysellik ve yüzeysel ilişkiler bahsedilen bütün kurumların başkalaşmasına sebep olmaktadır. Komşuluk ilişkileri de bu anlayışlardan nasibini almaktadır. Modernleşme ile bağlantılı olan ütopyik anlayış ailesiz bir toplum tasavvurunu çizmektedir. Bu çerçevede aile kurumunun kaldırılmasına yönelik girişimler olmuştur. Ancak bu girişimler başarılı olmamakla birlikte aile ve aileyle bağlantılı kurumların işlevlerinde dönüşümler meydana getirmektedir. Aile ile sıkı bir ilişkisi olan kurumlardan biri de komşuluktur. Aydın’ın da ifade ettiği gibi aile, komşuluğa açılan bir kapıdır. Ailenin olmadığı yerde komşuluk ilişkisinden bahsedilmemektedir. Bu minvalde ailesel bir olgu olarak akrabalık bağlarında vuku bulan bozulmalar komşuluk ilişkilerine de sirayet etmektedir (Aydın, 2014). Konya’daki aileler bağlamında değerlendirildiğinde akrabalık ilişkilerinin ütopyik anlayış kısıncasına takıldığı görülmektedir. Akrabalar arasında azalan ilişkiler beraberinde komşular arasındaki bağların/iletişimin azalmasına da neden olmuştur. Söz konusu bu iletişimsizlik durumunun etnik farklılıklardan kaynaklanmadığı, genel toplumsal ilişkilerin çözülmesiyle ilgili bir durum olduğu gözlemlenmektedir.

İnsanlar arasındaki iletişimin ve akrabalık bağlarının olumsuz yönde gelişmesinin önemli nedenlerinden biri de modern anlamda gelişen kent hayatı olmuştur. Kentsel hayat genellikle ütopya şeklinde tasarlanmaktadır.³ Aynı zamanda ütopyalar da ideal kent tasavvurunun üzerine kurulmaktadır. Yani ütopya ideal kenti var etmeye çalışmaktadır. Kurgulanmış ideal hayatların üzerinde var olduğu ideal kentler, ütopyanın kendine özgü ayrıksı özellikleri arasında kabul edilmektedir. İdeal kentler gerçek kentlerin bir alternatifi olarak tasarlanmıştır (Alver, 2009, s. 143). İdeal kentlerde bütün ilişkiler bürokratik/normatif değerler üzerine kurulmaktadır. Köy gibi müstakil yapıların mevcut olduğu yerleşim alanlarında bütün farklılıklar birincil ilişkiler (sıcak, samimi, yüz yüze) dâhilinde münasebetlerini rahat bir şekilde sürdürmektedirler. Ancak çok katlı yapılardan oluşan kentlerde münasebetler ikincil ilişkiler (soyut, rasyonel, kapalı, birbirlerine yabancı) üzerinden gerçekleşmektedir. Kent olgusunda meydana gelen dönüşüm

²Dram, insanın gerçek hayatını anlatır. Bu hayat içerisinde bütün duygular zıddıyla birlikte vardır. Kısacası dram, insan fitratına uygun, zorla değişime uğratılmamış bir alanı ifade eder. Birincil ilişkiler alanıdır. Ütopik anlayış ise gerçek yaşamdaki durumları yeterli görmeyip toplumu yeniden kusursuz bir şekilde kurgulamaktadır. Ütopik kurgu insanı, insani alanın dışına çekmeye çalışmaktadır. Bu yüzden insani ilişkileri ve toplumsal kurumları rasyonel olarak dönüştürmektedir. Toplumsal bir aktör olan bireyi değersiz kılmaktadır. Ütopik kurguda birincil ilişkilerin yerini ikincil ilişkiler almaktadır. Bu çalışmada dram ve ütopya bu anlamıyla kullanılmaktadır. Bkz. (Aydın, 2014, s. 30-32).

³Ütopya, kontrolsüz ve keyfi bir yaşamı öngörmektedir. İkincil ilişkiler üzerinde bir toplumsal yaşamı önermektedir. Birlikte ve bütünlüklü yaşama karşı çıkararak, birbirlerine yabancı olan bir ilişki düzeni var eden kent hayatını önemsemektedir. Bütün insanları bu kent yaşamına uyarlamayı kendine amaç edinmektedir. Bkz. (Aydın, 2014, s. 34).

beraberinde yabancılaşmayı da getirmektedir. Sözü edilen kentteki bu dönüşüm komşuluk ilişkilerini de olumsuz bir şekilde etkilemiştir (Aydın, 2014). Bu çalışmanın mekânı olarak Konya da bu ideal kent tasarımının özelliklerini taşımaktadır. Dolayısıyla Konya'nın böyle özelliklere sahip olması akrabalık ilişkilerinde olumsuz dönüşümlere yol açmıştır. Bir tür mekânsal akrabalık olan komşuluk kurumu da bu olumsuz durumlardan etkilenmiştir. Gündelik hayatta akrabalar ve komşular arasındaki bu iletişimsizlik hali, insanların birbirlerine yabancılaşmasına ve karşılıklı kapanmalarına yol açmıştır. Ayrıca Konya'nın geleneksel yapısından kaynaklı kendi içine kapanık bir kent olması insanların birbirlerinden soyutlanmasına sebep olmuştur.

Buraya kadar yapılan açıklamaların aksine komşuluk ilişkilerinin sıkı olduğunu ve karşılıklı ziyaretlerin her zaman gerçekleştiğini ifade eden Abdullah H. Türkiye'nin farklı bölgelerinde yaşadığını ve gittiği bu bölgelerde de Kürt komşularının bulunduğunu ifade ederek karşılıklı etkileşimin ve iletişimin halen devam ettiğini belirtmektedir.

“Türk komşum var. Kürt komşum var. Her hafta buluşuruz. Onlar bize gelirler. Biz onlara gideriz. Konuştuğumuz konular o anki güncel konular olur. Siyasi konular konuşmalarımız arasında yok. Sivas'ta 8 yıl kaldım. Aynı zamanda İskenderun'da da kaldım. Kürt komşularım Sivas'ta da vardı. İskenderun'da da vardı. Ben halen oradaki komşularıyla görüşüyorum. Ben halen Sivas'a gittiğimde o Kürt komşumun evine gidiyorum. Telefonda görüşüyoruz. Onlar buraya geliyor. Aynı zamanda ben oraya gidiyorum. Yani bizim Kürt komşularımızdan hiçbir rahatsızlığımız yok. Onların da bizden yana rahatsızlıkları yok, olmaz da. Konya'da bir Kürt komşum vardı. Onlarla da hiçbir problem yaşamadım” (Abdullah H, 58, Lisans, Türk).

Başka bir görüşmeci Zehra İ. oturduğu apartmanda uzun seneler kaldığını ve bu süre içerisinde Türkler ve Kürtler arasında herhangi bir ayrımcı tavrın gelişmediğini belirterek, kendi komşularıyla da herhangi bir olumsuz durum yaşamadığını ifade etmektedir.

“Bu site içerisinde 24 tane daire var. Bu daireler içerisinde doğulu olarak sadece ben varım. İlişkilerimiz gayet güzel. 15 günde bir apartmanda oturma şeklinde toplantı oluyor. Oturduğumuzda hatimler iniyor. Kur'an okuyoruz. Devamında sohbet ediyoruz. İlişkilerimiz gayet güzel. Ben 17 senedir bu dairede oturuyorum. Asla Kürt ve Türk diye bir ayrımcılık görmedim. Kendi Komşularıyla böyle bir şey yaşamadım. Her zaman karşılıklı birbirimize gidip geliyoruz” (Zehra İ, 45, İlkokul, Kürt).

Bu açıklamalar çerçevesinde bakıldığında Konya'da birlikte yaşayan Türk-Kürt unsurları arasında etkileşimlerin olduğu gözlenmektedir. Özellikle bu kültürler arasındaki etkileşimler, insanların ortak mekânlarda yaşamaları ve komşuluk ilişkileri neticesinde meydana geldiği görülmektedir. Ayrıca farklı gruplar arasındaki sıkı komşuluk ilişkilerinin olumlu yansımalarından da söz edilebilir. Kentsel yaşamın beraberinde getirdiği soyutlanmaya rağmen Konya'da hala komşular arasında karşılıklı ziyaretler gerçekleşebilmektedir. Bu durum, insanlar arasında farklılıklara karşı var olan ön yargıların kırılmasını ve karşılıklı iletişimin sürekliliğini sağlamaktadır.

5. Karşılıklı Evliliklerle Meydana Gelen Etkileşimler

Toplumsal alanda aynı mekânlar üzerinde yaşayan farklı kültürlerin iletişimini ve etkileşimini sağlayan en önemli kurumların başında evlilik müessesesi gelmektedir. Yukarıda da ifade edildiği gibi farklılıklar arasında etkileşime neden olan komşuluk, bir tür mekânsal akrabalık olarak tanımlanmaktadır. Oysa evlilik ailesel akrabalığa tekabül etmektedir. Genellikle evlilik kurumunun birincil işlevinin toplumun devamlılığını sağlamak olduğu kabul edilmektedir. İkincil olarak değerlendirilebilecek hatta en az birincil işlevi kadar önemli olan bir diğer görevi ise

toplumsal ilişki biçimini ihtiva etmesidir. Başka bir ifade ile farklı kültüre mensup bireylerin evlenmesi beraberinde ailelerin evliliğini de getirmektedir. Dolayısıyla bu tür evlilikler farklı değerleri haiz tarafların bir araya gelmesine, iletişime geçmesine, kaynaşmasına ve bütünlüklü bir yapının oluşmasına zemin hazırlamaktadır.

Toplumsal olgulardan biri olan aile en temel birincil ilişkiler alanıdır. Topluluğun en küçük çekirdeği olarak kabul edilen aile kişiselliğe indirgenebilecek bir alan değildir. Bu anlamıyla evlilikle temeli icra edilen aile kurumu muhtevası gereği toplumsaldır (Aydın, 2014, s. 36). Farklı kültürel kodlara sahip bireylerin evlenmesiyle birlikte karşı tarafların aileleri birincil ilişkiler bağlamında bir araya gelmekte, yüz yüze münasebette bulunmaktadırlar. Bu durum bireylerin ve grupların kimlik algılarını ve grup sınırlarını dönüştürerek ön yargıların azalmasını sağlamaktadır. İlâveten meydana gelen çapraz evlilikler, bireyleri ve bireylerin müntesibi oldukları gruplar arası ilişkileri, bir arada yaşama pratiklerini ve karşılıklı diyalogu artıran bir etkiye sahiptir (Özateşler Ülkücan, 2015, s. 287-288). Gündelik hayat işleyişinin doğurduğu zaruretler veyahut dini günlerin kutlanmasında aileler karşılıklı ziyaretler gerçekleştirmektedir. Bu yönde iletişim kanallarının açık olması öteki olarak atfedilen grupla bağdaşım kurulmasını ve karşılıklı kabullenme mekanizmasının varit olmasını sağlamaktadır. Dar anlamda aynı muhitte meydana gelen evlilikler diğer bölgeleri etkilemekte, ön yargıları kırmakta ve iç içe geçişlerin önünü açmaktadır.

Evlilik kurumunun bu tür işlevlerine binaen Türk ve Kürt unsurları arasında karşılıklı iç içe geçişlerin gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemek ve birbirlerine dair algılarını ölçmek amacıyla görüşmecilere ailelerinde çapraz evliliklerin olup olmadığı ya da karşılıklı evliliklerin oluşmasına nasıl baktıkları sorulmuştur. Bu soruya cevaben İsmail A. kızının farklı etnik yapıdan biriyle evlenmesi konusunda kararın tamamıyla kendisinde olmadığını belirtmektedir. Kendi ailesinin buradaki önemine dikkat çekmiştir. Ailesinde böyle bir evliliğe karşı ön yargıların olabileceğini, bu anlamda karşılıklı evliliğe kısmen onay verebileceğini vurgulamıştır. Çocuğunun evlenmesinde etnik ayırım gözetmediğini, sadece kültürel olarak değerlerin uyumuna dikkat ettiğini ve bu sebeple akraba evliliğine öncelik verdiğini belirtmektedir.

“Doğrusunu söylemek gerekirse biraz düşünürüm. Bunun sebebi etnik köken değildir. Kürt-Türk fark etmez ikisi birbirini sevmişse niye olmasın olabilir. Fakat Allah nasip ederse o zaman düşünürüm. Şu anda tam olarak bir şey diyemiyorum. Fakat şunu söyleyeyim. Benimle alakalı bir durum değil. Benim dışımda ailem ne der bilemiyorum. Çünkü ailemde bir ön yargı var. Yani benimle alakalı değil. Öte yandan Türk olursa da düşünürüm. Şimdi ailesini iyi araştırmak lazım. Ailesi aileme yakınsa ve uyuyorsa neden olmasın?... Ama açıkça söyleyeyim ben akraba evliliğine önem veririm. Yani yöreden olması daha iyi olur. Dediğim gibi düşünmemin nedeni etnik köken değil, kültürden dolayıdır. Etraf ne der bilemem. Çünkü bir akrabamız kızını bir Kürt’e vermişti. Etraftan duyuyordum. Yani kulağıma geliyordu. Türk birini bulamadı mı? Kızını bir Kürt’e vermiş. Açıkçası böyle bir şey için düşünürüm. Tabi bu soruya cevap vereceksem kısmi olarak evet derim” (İsmail A,30, Lisans, Türk).

Farklı bir görüşmeci Yasin C. karşılıklı evliliklerde kendi açısından etnik yapının ön planda olmadığını, sadece fikirsel uyumluluğun önemli olduğunu ifade etmiştir. Kültürel farklılıkların evliliklerdeki ilişkileri zamanla aksaklığa uğrattığını bir örnek üzerinden açıklamıştır. Bu anlamda akraba evliliğine önem verdiğini belirtmektedir.

“Vallahi benim eşim de Kürt, özellikle tercih edilmiş bir durumdur. Benim çocuğumun bir Türk’le evlenmesine çok da karşı çıkmam. Ama düşünce yapısı uyarsa olabilir. Bir yandan da tercih etmem. Yani bir Kürt olması benim için daha doğru olur. Hem dini açıdan hem fikir

açısından belli bir seviyede olması ilk tercihim olur. Kendi memleketimden veyahut da kendi köyümden isterim. Evlilik müessesesi hani köyden olmuş olsa da komşuyla evlenirse de problem yaşanabiliyor. Farklı bir coğrafyadan, farklı kültürden bir insanla her ne kadar ilk başta çok büyük toleransla başlanmış olsa da belli bir süre sonra insanların anlaşamadığı noktalar çıkabiliyor. İşte sizde böyle bizde böyle demeler başlanıyor. Bunu canlı örneklerle görünce de şahsen tercih etmem. Ama zorunlu olursa da yapacak bir şey olmaz. Yani çocuğum ben şununla evleneceğim derse de diyecek bir şey de kalmaz. Ama tercihen kendi kültürümden olması daha önceliklidir. Kürt ve Türk kültürleri birbirinden farklı ikisini bir araya getirdiğiniz zaman bence problem çıkar. Örnek olarak da benim dayım Eskişehir'de evlendi. 15 yıl süren evliliğini bitirmek zorunda kaldı. Oysa bizim köyde boşanmış bir tane örnek bulamazsın" (Yasin C, 48, Lisan, Kürt).

Geleneksel örüntüler üzerine kurulu toplumlarda kültürel değerlerin süreklilik arz etmesi için endogami (iç evlilik) evliliklerin yapılması uygun görülmektedir. Dolayısıyla farklı kültürlerden yapılan egzogami (dış evlilik) evliliklerin hem kültürel değerlerin dejenere olmasına hem de kültürel uyumsuzluklara sebebiyet vereceği düşünülmektedir. Ayrıca Çatak'a (2015, s. 2) göre gündelik yaşam içinde farklı etnik ve mezhebe ait bireyler egzogami evlilikler yoluyla etkileşime geçmektedirler. Ancak bu evliliklerle geçmişte tezahür eden kötü deneyimler, geleneklerin ve göreneklerin farklılık göstermesi hem bireylerin hem de ailelerin bu tür evliliklere karşı mesafeli durmasına neden olmuştur. Bu yönüyle Konya'nın toplumsal ve kültürel olarak kapalı bir yapıya sahip olması egzogami evliliklerden çok endogami evliliklere öncelik verilmesine neden olmuştur. Söz konusu endogami evliliklerde de akrabalar arası evlilikler ön planda tutulmaktadır. Farklı etnik yapılar arasında meydana gelen evliliklerle kültürel uyumsuzluk durumunun ortaya çıkabileceği düşüncesi yaygın bir kanı olarak paylaşılmaktadır. Bu yüzden her iki kesime çocuklarınızın farklı etnik (Türk-Kürt) yapıdan biriyle evlenmesine nasıl bakarsınız sorusuna verilen cevap, ekseriyetle etnik farklılıkların önemli olmadığıdır. Ancak kültürel uyumun sağlanması durumunda bu tür evliliklere onay verilebileceği ifade edilmektedir.

Evlilik kurumunun sürdürülebilirliği için yapılan en önemli işlerden biri de eşlerin seçimidir. Eşlerin seçimi her toplumda özgür kişisel tercihler sonucunda gerçekleşmemektedir. Eş seçme özgürlüğü genellikle mevcut olan gelenekler, ön yargılar ve ailelerin istekleriyle çelişebilmektedir. Farklı bir ifadeyle kimlerin evlenebileceği ve kimlerle evlenilmesi gerektiği toplumsal normlar dâhilinde kurallara bağlanmıştır. Dolayısıyla evlenecek bireyler ileride kurulacak yeni ailenin huzuru, çocukların eğitimi ve toplumun kabulü çerçevesinde kültürlerine uygun eşler seçme arayışına girmektedirler (Çatak, 2015, s. 4-5). Nitekim geleneksel aile yapısına sahip Konya'da bireylerin özgür bir şekilde eş seçme özgürlüklerinin olmadığı söylenebilir. Eş seçiminde ebeveynlerin haricinde ikincil derecede akrabalık bağları olan geniş ailenin de rızasının alınması gerekmektedir. Ayrıca partnerlerin seçiminde farklı etnik yapılara karşı ön yargıların halen varlığını koruduğu da teyit edilmektedir.

Farklı etnik unsurlar arasında karşılıklı evliliklerin gerçekleşmesi toplumdaki sosyal dokunun yeniden tesis edilmesini sağlamaktadır. Bu duruma ithafen Selami E. eski toplumlarda sosyal etkileşimlerin genellikle akrabalık bağlarıyla oluştuğunu belirtmektedir. Bu akrabalık bağlarının da karşılıklı evlilikler üzerinden gerçekleştiğini vurgulamaktadır. Bu anlamda karşılıklı evliliklerin olması gerektiğini dile getiren Selami E. ancak bu şekilde kültürel yapısı bozulmuş bir toplumun yeniden birlikte yaşama kültürünü oluşturabileceğini ifade etmektedir.

"Eski toplumların birbirleriyle sosyal diyalogları daha çok akrabalık bağı ile oluşmuştur. Evlilik yoluyla karşıdan kız alma kız verme şeklinde bir etkileşim olmuştur. Kendi ailemden

örnek vereyim benim dayılarım 90'larda Konya'ya yerleşmişler. Geldiklerinde üç aile idiler. Şu an yaklaşık yirmi beş aile olmuşlar. Öz dayımın beş tane gelini var iki tanesi Türk'tür. Yani Konya'da evlenmişler. Üç, dört kız da vermişler. Bununla beraber aralarında sosyal doku oluşmuş. Yani dayı yeğen gibi şeyler oluşmuş. Evlilik anlamında ben tamamen olumlu düşünüyorum. Yani alırım da veririm de. Gençler kendi aralarında anlaştıktan sonra Türk olmuş, Kürt olmuş, Arap olmuş, Çerkez olmuş bu anlamda benim için fark etmez. Karşılıklı evlilikler olmalıdır ve olması da gerekir. Çünkü bu kadar dejenere olmuş bir toplumun yeniden kültür bağlarıyla eski haline gelmesini sağlar. İnsanların birlikte yaşamasını güçlendirir" (Selami E, 46, Lise, Kürt).

Başka bir görüşmeci Ali A. karşılıklı evliliklerin gerçekleşmesinde etnik yapının önemli olmadığını belirtmiştir. Aynı zamanda kültürel olarak Türk-Kürt kültürünün benzerlik gösterdiğini, bu anlamda kültürel uyumluluğa dikkat etmediğini ifade etmiştir. Ayrıca Ali A'ya göre karşılıklı evliliklerde önemsenen en önemli şey ekonomik olarak yeterli geçim düzeyinin sağlanmasıdır.

"Çocuğumun durumuna bağlı bu noktada ırk ayrımı yapacak değilim. Kürt-Türk olması önemli değil. Ben insanlığına bakarım. Yani benim çocuğuma ne kadar bakabilecek ben buna bakarım. Evini geçindirebilecek mi? Ben buna bakarım. Kürt-Türk ayrımı yapmam. Kültür olarak baktığımız zaman Türklerin ve Kürtlerin kültürleri birbirinden uzak değil. Bu yüzden kültüre bakmam dahası geçindirecek mi, geçindiremeyecek mi? Ben ona bakarım. Benim kızım bir Kürt'le tanışmışsa ciddi düşünüyorlarsa ben sadece ailesini araştırırım uyuyorsa neden olmasın? Yani bir Türk'le bir Kürt'ün evlenmemesi diye bir kanun yok." (Ali D, 35, İlkokul, Türk).

Evlilik noktasında yukarıda yapılan açıklamaların benzerlerini sahada görüşülen iki kesimden diğer görüşmeciler de yapmıştır. Görüşmeciler tarafından karşılıklı evliliklerde farklı etnik yapıya mensup olmanın önemli olmadığını altı çizilmektedir. Karşılıklı evliliklerde dikkate alınan en önemli husus kültürel uyumluluğun olmasıdır. Bu anlamda ailelerin ahlaki, dini ve misafirperverlik gibi değer yapılarının benzerlik göstermesinin gerekli olduğu vurgulanmaktadır. Karşılıklı evliliklerin oluşmasına her ne kadar da iki tarafın görüşmecileri sonuç olarak olumlu baksa da Kürt görüşmecilere oranla Türk görüşmecilerin daha çok düşündükleri ve daha temkinli davrandıkları görüşme esnasında gözlenmiştir. Böyle bir durumun ortaya çıkmasına kaynaklık eden birçok sebepten bahsedilebilir. Bu sebeplerin başında Konya'nın geleneksel yapısından etkilenen Türk kültürünün içe dönük bir özelliğe sahip olması ve buna bağlı olarak akraba evliliklerine öncelik verilmesi, Türk ailelerin Kürt kültürüne aşina olmamaları sonucunda ön yargıların mevcudiyetini koruması ve özellikle kültürel uyumsuzluk durumunda evliliklerin başarısızlıkla sonuçlanabileceğinin düşünülmesi gibi nedenler gelebilmektedir.

Kartarı'ya göre farklı kültüre ait bireyler arasında meydana gelen evliliklerde iletişim sürecini etkileyen bireysel ve kültürel öğeler farklı durumlarda ortaya çıkmaktadır. Daha çok arkadaş ve iş ortamında bireysel kimlik ön planda tutulmaktadır. Evliliklerden sonra her iki taraftaki ailelerin ve akrabaların yoğun olarak buldukları ortamlarda kültürel kimlik ön planda tutularak iletişim ve etkileşim süreci yönlendirilmektedir (Kartarı, 2014, s. 64-65). Evlilikler yoluyla kültürel kimliğin ön plana çıkması, kültürler arasında etkileşimi artırarak toplumsal alanda farklılıkların bütünleşmesini sağlamaktadır. Karşılıklı evliliklerde her iki kesim de akraba evliliklerine öncelik verdiklerini ve aynı zamanda evliliklerde çocuklarının tercihlerinin kısmen de olsa etkili olabileceğini ifade etmektedir. Ayrıca görüşülen üç Kürt görüşmecinin eşlerinin Türk olduğunu belirtmekte fayda vardır. Kürt görüşmecilerin çoğu, yakın akrabalarının Türklerle evli olduklarını

görüşmeler esnasında dile getirmişlerdir. Bu durum karşılıklı iç içe geçişlerin ve etkileşimlerin olduğunu göstermektedir.

Komşuluk ilişkileri ve çapraz evlilikler neticesinde her iki kesim arasında etkileşimlerin meydana geldiği görülmektedir. Dolayısıyla mevcut olan bu etkileşimler aracılığıyla benzer kültürel oluşumlar ortaya çıkmaktadır. Bu iki tema çerçevesinde görüşmecilere Türk-Kürt kültürleri arasında meydana gelen etkileşimler sonucunda örf, adet ve geleneklerde benzerliklerin oluşup oluşmadığı sorulmuştur. Bu sorunun sorulması etkileşimlerin derinliğini anlamak açısından önemli olmaktadır. Çoğu görüşmeci tarafından kültürler arasındaki etkileşimlerle örf, adet ve geleneklerde benzerliklerin meydana geldiği belirtilmektedir. Bu çerçevede görüşülen Hakan B. bu durumu şu şekilde açıklamıştır:

“Konya’da Türkler-Kürtler birlikte yaşıyorlar. Aslında geleneksel olarak iç içe geçmişlerdir. Yani konuştuğumuz dil içerisinde ister istemez Türkçe kelimeler kullanıyoruz. Bu arada iç içe geçişler vardır. İnsanlar birbirleriyle yaşadıkça bu etkileşim ister istemez oluyor. Yani Türk-Kürt bağlamında etkileşim kesinlikle var. Aslında kız alıp verilmiş, ortaklaşa işler yapılmıştır. Bu anlamda kültürlerde iç içe geçişler vardır. Bir anlamda Türklerin ve Kürtlerin örf, adet ve gelenekleri bir yandan benzerken bir yandan da kendilerine özgü adetleri ve gelenekleri vardır. Bunlar daha derin köklü şeylerdir. Daha çok yüzeysel olarak benzerlikler vardır. Kültürel farklılıklar da elbette vardır. Mesela doğuda et kültürü çok yoğundur. Gerçi Konya’da da öyledir. Ama Muğla’da bakarsan bu tür şeyler yoktur. Yani onlar yeşillığe önem verirler. Yani bu kültürler arasında farklar vardır. Doğunun yemek kültürü daha farklıdır. Doğu misafirlik anlamında daha misafirperverdir. Bunlar hepsi birer farklılıktır” (Hakan B, 43, Lisans, Kürt).

Hakan B’ye benzer bir açıklamayı da Abdullah H. yapmıştır. Abdullah H’ye göre Türk-Kürt kültürü karşılıklı olarak iç içe geçmiştir. Örf, adet ve geleneklerde önemsiz farklılıklar olmakla birlikte genellikle iki kültürün benzerlik gösterdiğini ifade etmektedir. Ayrıca günümüzde geleneksel değerlerin karma bir yapıda olduğunu vurgulamaktadır.

“Her yerde değil. Ama İç Anadolu’da ve Ege tarafında Kürtler ve Türkler iç içe geçmiş vaziyettedir. Çünkü birbirinden kız almışlar ve kız vermişler. Şu an bacanağımın kızı bir Kürt’le evlidir. Kürtlerin örf ve adetleri ile Türklerin örf ve adetleri çoktan birbirine geçmiş durumdadır. Tabi bazı yerlerde örf ve adetlerden dolayı ufak farklılıklar var. Ama genel anlamıyla birbirine benziyor. Yani aslında örf ve adetler şu anki haliyle karma bir yapıdadır. Yani kısacası buket oldu. Farklılık olarak sorarsan Kürtlerde misafirlikte bayanlar farklı bir yerde oturur. Erkekler farklı bir yerde oturur. Ama bizde evde hepsi bir arada oturuyor. Onların bu kültürü benim hoşuma gidiyor” (Abdullah H, 58, Lisans, Türk).

Küreselleşmeyle birlikte kültürler arasındaki sınırlar ortadan kalkmakta ve karşılıklı etkileşimler meydana gelmektedir. Bu etkileşimler, farklı etnik yapıdaki insanların karşılaşmalarına ve birbirlerinden etkilenmelerine yol açmaktadır (Aygün, 2013, s. 20). İnsanların bir araya gelerek etkileşimde bulunması, karşılıklı kültürel geçişlerin olmasını sağlamaktadır. Gündelik hayat sürecinde tüketim kültürünün insanlara dayattığı yaşam koşulları da insanları benzer şeyler yapmaya itmiştir. Bu durum sonucunda Süleyman G’ye göre kültürler arasında benzerlikler meydana gelmiştir.

“Genel olarak Türk ve Kürt kültürü iç içe geçmiş durumda. Karşılıklı geçişler olmuştur. Özellikle bu büyük şehirlerde geçişler daha çok oluyor. Gelenekler ve kültürler genel olarak birbirine benziyor. Ama bazı yerlerde de farklılıklar var. Bunlar ufak detaylardır. Gün içerisinde aslında hepimiz aynı şeyleri yapıyoruz. Aynı sinemaya gidiyoruz. Aynı alışveriş

mağazalarına gidiyoruz. Aynı stada gidiyoruz. Sabah 7'den çıkıyoruz evden akşam 5'te eve geliyoruz. Yani hayatın aslında önümüze koyduğu şeylerden dolayı birbirimize benziyoruz. Yani bir düşünlerde biraz farklılıklar var. Ama daha çok benzerliklerimiz var. Kız istemede önce anne babaya soruluyor. Kürtlerde de bu böyledir. Türklerde de bu böyledir. Hani Kürtler de ailelerine çok saygılılar. Türklerde de aynı şekildedir. Örf, adet, gelenek ve göreneklerimiz yüzde seksen aynıdır” (Süleyman G, 37, İlkokul, Türk).

Bu aşamaya kadar yapılan görüşmelerin sonuçlarına göre Türk-Kürt unsurlarının birlikte yaşadıkları mekânlarda karşılıklı etkileşimler tecessüm etmiştir. Sözü edilen bu etkileşimlerle birlikte iki kültür arasında kültürleşme süreci başlamıştır. Aydın'ın ifadesiyle kültürleşme, karşılıklı olarak iki kültürün bir araya gelmesi sonucunda iki kültürel yapıda az çok bir değişimin ortaya çıkmasıdır (Aydın, 2013, s. 263-264). Görüşmecilere göre kültürleşmeyle birlikte kültürler arasında benzerlikler meydana gelmiştir. Aynı zamanda kültürler arasında her ne kadar da benzerlikler olduğu ifade edilse de her iki kültürün kendine has farklı özelliklerinin de olduğu belirtilmektedir. Kültürel benzerliklerin aynı coğrafi bölgelerde birlikte yaşamanın oluşturduğu bir etkileşim sonucunda meydana geldiği dile getirilmektedir.

Bir sosyal ilişki biçimi olarak tarif edilen komşuluk ilişkileri de aynı muhitte yaşayan farklı etnik unsurlar arasında etkileşimlerin meydana gelmesini sağlayarak benzer yaşam biçimlerinin oluşmasına sebebiyet vermektedir (Çağlak, 2020, s. 1622). İlaveten komşuluk, Aydemir tarafından tanıdık bireyler için tekrar eden ilişkiler ve davranışlar alanı olarak tanımlanmaktadır (Aydemir, 2014, s. 164). Bu alan üzerinde insanların sürekli karşılaşip etkileşimde bulunmaları, icra edilen kültürel ritüellerin benzerlik göstermesine neden olmaktadır. Yapılan bu izahlar çerçevesinde değerlendirildiğinde Konya'da aynı mekânda yaşayan farklı kültüre sahip komşular arasındaki etkileşimler sonucunda karşılıklı iç içe geçişler meydana gelmiştir. Bu geçişlerle beraber kültürel değer kodlarında benzerlikler hâsıl olmuştur. Sonuç olarak sözü edilen benzerlikler, mukabil evlilikler ve komşular arasında meydana gelen etkileşimler sonucunda oluşmaktadır. Ayrıca günümüzde farklı etnik yapılara mensup bireyler tarafından ortaklaşa işlerin yapılması ve modern hayatın insanları aynı şeyler yapmaya yönlendirmesi de kültürel benzerliklerin oluşmasını sağlamıştır.

6. Sonuç

Birçok etnik farklılığın birlikte yaşadığı toplumlarda karşılıklı etkileşimler biz ve ötekiler üzerine kurulmaktadır. Farklı unsurları temsilen biz ve ötekilerin gündelik hayatta aynı mekânlar üzerinde yaşamaları beraberinde karşılıklı etkileşimleri zorunlu kılmıştır. Birlikte yaşama kültürünün üzerinde tesis edildiği ortak değerler karşılıklı etkileşimler sonucunda oluşmaktadır. Batı toplumlarında birlikte yaşama kültürü, genellikle bürokratik ve normatif kurallar dâhilinde hazırlanmış yazınsal prosedürler çerçevesinde sürdürülmektedir. Yani göçler sonucunda birçok etnik milletin bir araya gelmesiyle oluşmuş toplumlarda farklı kültürel yapılar arasındaki ilişkiler belirli sınırlar içinde gerçekleşmektedir. Genelde Doğu toplumlarında özelde ise Türkiye bağlamında değerlendirildiğinde mevcut olan farklı etnik yapılar yerel unsurlar olarak kabul edilmektedir. Söz konusu bu yerel unsurlar arasındaki iletişim ve etkileşim biçimleri tabii bir şekilde tahakkuk etmektedir.

Bu çalışmanın gerçekleştiği mekânsal alan olarak Konya'da farklı etnik ve kültürel yapıları temsilen Türk ve Kürt unsurlarının birlikte yaşadıkları görülmektedir. Bu kültürel farklılıkların bir arada yaşamasını ve karşılaşmalarını sağlayan birçok faktör bulunmaktadır. Bunlar siyasi ve politik nedenlerle meydana gelen iç göçler, iş olanaklarının aranması sonucunda yapılan göçler

ve akrabalık bağları vasıtasıyla gerçekleşen göçler olarak ele alınabilir. Sözü edilen bu göçler sonucunda aynı mekânı paylaşan Türk ve Kürt unsurları karşılıklı etkileşimde bulunmuşlardır. Bu etkileşimler gündelik hayatta hemen her mecrada gerçekleşebilmektedir. Özellikle bu çalışma bağlamında farklı kültürler arasındaki etkileşimler komşular arasında gerçekleşen ziyaretler ve mütemadiyen devam eden evlilikler sonucunda oluştuğu söylenebilir.

Mekânsal akrabalık bağlarını güçlendiren komşuluk/komşuluk ziyaretleri kültürel farklılıkların iletişime geçmelerini, kaynaşmalarını ve karşılıklı alışverişte bulunmalarını sağlamaktadır. Konya'daki komşuluk ilişkileri çerçevesinde aynı mekânlar üzerinde yaşayan Türk ve Kürt tarafları arasında karşılıklı ziyaretler meydana gelmiştir. Bu ziyaretler sonucunda karşılıklı etkilenme ve alışverişler tezahür etmiştir. Ancak genel olarak Konya'nın kapalı bir toplum yapısına sahip olması ve kentsel yaşamın beraberinde getirdiği apartman kültüründen dolayı steril hayatlar yaşanmaktadır. Komşuluk ilişkilerinde etnik yapılar arasında ayrımcılık yapılmadığı, genel anlamda akrabalar arasında da ziyaretlerin seyrek gerçekleştiği görülmektedir.

Konya'da Türk ve Kürt unsurları arasındaki etkileşimi etkileyen en önemli durumlardan biri de çapraz evliliklerin olmasıdır. Karşılıklı evlilikler farklı kültürlerin kaynaşmasını ve sonuçta bir sosyal sermaye olan güven duygusunun artmasını sağlamaktadır. Nitekim, Konya'da karşılıklı evliliklerin gerçekleşmesinde etnik farklılıklar arasında ayırım gözetilmediği, sadece aileler arasında kültürel uyumluluğa dikkat edildiği görülmektedir. Mekânsal bir akrabalık olarak değerlendirilen komşuluk bağları ile ailesel akrabalık olarak tanımlanan evlilikler sonucunda kültürlerde iç içe geçişler olmuştur. Bu geçişlerle birlikte iki kültür arasında kültürleşme meydana gelmiş, söz konusu bu kültürleşme süreciyle beraber icra edilen bazı kültürel değerlerde benzerlikler teşekkül etmiştir. Ancak her iki kültürel yapı arasında benzerlikler bulunmakla birlikte birbirlerinden farklı değerlere de sahip oldukları görülmektedir.

Birlikte yaşama kültürünün temel dinamikleri, farklı kültürlerin etkileşimleri sonucunda oluşan ve her iki kültürü de temsil eden değerler üzerine inşa edilmektedir. Dolayısıyla farklılıklar arasında harç görevi gören ortak değerlerin üretilmesi için kültürler arasında etkileşimlerin oluşmasına zemin hazırlanmalıdır. Bu etkileşimlerin ve kaynaşmanın vuku bulunduğu en önemli alanların başında çapraz evlilikler gelmektedir. Bu evlilikler, akrabalık bağları güçlü olan toplumsal bir yapının oluşmasını sağlamaktadır. Özellikle karşılıklı evlilikler sonucunda meydana gelen yeni jenerasyonların iki kültüre de aidiyet duyması var olan ön yargıların kırılmasına ve bütünlüklü bir yapının vücut bulmasına öncülük edebilmektedir. Ayrıca genel anlamda toplumsal kesimler arasında iletişimin ve etkileşimin yayılmasını sağlamak için ilgili alanların oluşturulması, farklılıklara karşı var olan medyatik dezenformasyonların ortadan kaldırılması ve ilişkilerin karşılıklı güven üzerinde tesis edilmesi için yeni bir anlayışın ve kavrayışın gerekli olduğu aşikârdır.

Kaynakça

- Akın, M. H. (2014). Bir Toplumsallaşma Aracı Olarak Komşu. A. Koyuncu içinde, *Komşuluk Kültürü* (s. 73-87). Ankara: Hece Yayınları.
- Alver, K. (2009). Ütopya: Mekân ve Kentin İdeal Formu. *Sosyoloji Dergisi*, 3(18), 139-153.
- Alver, K. (2013). Komşu Kimdir? *Sosyoloji Divanı*, 1(2), 23-36.
- Aydemir, M. A. (2014). Komşuluk ve Sosyal Sermaye. A. Koyuncu içinde, *Komşuluk Kültürü* (s. 149-166). Ankara: Hece Yayınları.
- Aydın, M. (2013). *Güncel Kültürde Temel Kavramlar*. İstanbul: Açılımkitap.

- Aydın, M. (2014). Dramdan Ütopyaya Komşuluğun Dönüşümü. A. Koyuncu içinde, *Komşuluk Kültürü* (s. 27-47). Ankara: Hece Yayınları.
- Aygün, E. (2013). *Türkiye'de Öteki Kavramı ve Birlikte Yaşama Kültürü: Alevi- Sünni İlişkileri*. (Yüksek Lisans, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Çağlak, U. (2020). Esnaflar Arası Komşuluk İlişkileri: Konya Bedesten Çarşısı Üzerine Bir Değerlendirme. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(5), 1621-1631.
- Çatak, B. D. (2015). Mezhep Farklılıklarının Evli Çiftlerin İlişkileri Üzerindeki Etkileri: Berlin-İstanbul Örneği. *Mediterranean Journal of Humanities*, 2, 1-23.
- Çetinkaya, K. (2012). Birlikte Yaşama kültüründe insan: Kutsal metinlerdeki olumlu ifadeler. *Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 147-160.
- Habermas, J. (2015). *Öteki Olmak, Ötekiyle Yaşamak*. (İ. Aka , Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kahraman, H. B., Keyman, E. F., Sarıbay, A. Y., ve Tekeli, İ. (1999). *Katılımcı Demokrasi, Kamusal Alan ve Yerel Yönetim*. İstanbul: Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi (WALD).
- Karaca, M. (2012). Farklılaşma, Bütünleşme ve Birlikte Yaşama Üzerine. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*(18), 226-238.
- Kartarı, A. (2014). *Kültür, Farklılık ve İletişim: Kültürlerarası İletişimin Kavramsal Dayanakları*. İstanbul: İletişim yayıncılık.
- Özateşler Ülkücan, G. (2015). Çapraz Evlilikler ve Gruplar Arası İlişkiler. *Mediterranean Journal of Humanities*, 2, 287-295.
- Özdemir, İ. (2011). Kültürlerarası İletişimin Önemi. *Folklor/ Edebiyat*, 17(66), 29-38.
- Parekh, B. (2002). *Çokkültürlülüğü Yeniden Düşünmek*. (B. Tanrıseven, Çev.) Ankara: Phoenix yayınevi.
- Perşembe, E. (2009). Almanya'da Çokkültürü Yapının Ayrıştırılan Unsuru Olarak Müslümanlar ve Entegrasyon Deneyimleri. *MİLEL ve NİHAL: İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 233-263.
- Yalçın, E. (2019). *Birlikte Yaşama Kültürü Bağlamında Kültürlerarası Etkileşimler: Konya Örneği*. (Yüksek Lisans, Selçuk Üniversitesi, Konya). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Yanık, C. (2011). Birlikte Yaşama Yolları: Liberalizm ve Çokkültürcülük. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 75-95.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

This study deals with the interactions between Turkish and Kurdish elements living in the same place. Interaction/communication forms between different cultural structures take place through different channels. Today, the widespread use of technological and communication devices, which can be counted among the benefits of the modern age, expands the scope of interactions between various cultural structures. In this study, the focus is on the interactions between individuals and groups belonging to different ethnic and cultural structures through neighborly relations and intermarriage that provide face-to-face relations and cohesion. There are many factors that enable these interactions and the encounter of different cultures. In particular, the phenomenon of internal migration comes to the fore as the primary factor that creates spatial proximity. In addition to political and economic reasons, there were internal migrations from the east to Konya following kinship ties. Thus, it is seen that Turkish and Kurdish elements live together in the same places as a result of migrations in the city center of Konya. Based on this reality, it is tried to examine the problematics of whether there are interactions between these elements through neighborhood relations and intermarriage, whether cultural exchanges and intertwined transitions take place. Subsequently, it focuses on the issue of whether there are similarities between cultures in case of interactions between cultures. As a result, according to the data obtained, the neighborhood relations between the Turkish and Kurdish elements living in the same places and intertwined intermarriage have occurred. With these transitions, similarities between cultures have emerged. In addition, this study is important in terms of giving an idea about the perception levels of individuals from different cultures, and revealing whether there is a positive perspective for the future regarding the possibility of living together.

Methods

In the context of the culture of living together, the subject of interactions between cultures includes many events and phenomena. Therefore, the techniques provided by the qualitative research method were used to obtain purposefully in-depth information on subjects such as culture. In this context, 20 interviewees (10 Turks, 10 Kurds) living in the same places in the city center of Konya were reached by snowball sampling technique. Snowball sampling technique is exposed to critical approaches on the assumption that it directs the researcher to individuals with similar views in the field. Considering these disadvantages of the snowball sampling technique, individuals from different opinions were reached, which can provide various and comprehensive information. In the study, personal information of individuals was kept confidential in accordance with ethical rules. In this sense, nicknames are given to individuals. In addition, some important issues have been emphasized in

order to make authentic analyzes on the subject of cultural interactions and to prevent misdirections. In this respect, criteria such as getting to know each other and having information about two cultural structures were taken into consideration. It is known that Kurds were settled in the center of Konya and some of its districts with the settlement policies implemented as a result of the forced migrations that occurred primarily for political reasons in different periods. Today, the Kurdish population in the city center of Konya consists of those who came from the East through kinship relations and to obtain job opportunities and the settlement of local Kurds in the districts. In this sense, the fact that Konya city center allows different cultural structures to live together did not play an important role in choosing it as the universe in this study. After these stages, questions were prepared within the framework of a semi-structured form and were asked during in-depth interviews with individuals aged between 27-67. The answers declared in the interviews were recorded with a voice recorder and later transferred to the written media. In addition to the in-depth interviews, the findings obtained through observation also contributed significantly to the study. As a result, after the conceptual framework of intercultural interaction was explained, the findings obtained in the field were interpreted by subjecting them to descriptive analysis under the themes of "Neighborhood Relations as a Form of Cultural Interaction" and "Interactions with Inter-marriage".

Conclusion

In the modern age, different ethnic, religious and cultural structures live together in Turkey as in western societies. These differences are representative of various cultures. In the context of the culture of living together, individuals belonging to different cultural structures living in the same places interact in daily life. In societies that show pluralism, the basic values on which the culture of living together is built are formed as a result of the interaction of different cultural structures. Interactions between cultures take place in a limited way in societies established by the coming together of different ethnic structures through migrations from various parts of the world. Contrary to this situation, different cultural structures in Turkey are accepted as local elements within the existing borders. Therefore, the interactions between these cultural structures take place in a natural process. In this context, the interactions between Turkish and Kurdish elements representing different cultures living together in the same places in Konya occurred within this framework. Although these interactions take place in almost every area in the daily life process, it is seen that they occur as a result of neighborhood relations and mutual marriages, especially in the context of this study.

Neighborhood/neighborhood visits and mutual marriages are among the most important situations that enable the establishment of spatial and familial kinship relations between different cultures. It is seen that the interactions between cultures in Konya occur within the framework of these two situations. It is observed that there is no distinction between the two groups in neighborhood relations and visits, but there is a decrease in the level of these relations throughout the society. There are two main reasons for such a situation to be seen concretely. The first is that Konya has a traditionally closed cultural feature. The second is the spread of urban life and the living of sterile lives due to the apartment culture that comes with it. It is also stated that despite this negative situation in neighborly relations, some of the interviewees make frequent visits between neighbors. Cross-marriage is another factor that provides interaction and social cohesion between the Turkish and Kurdish segments. It is seen that ethnic discrimination is not observed between the parties in mutual marriages in Konya, but cultural compatibility is considered. In addition, it was observed during the interview that the Turkish section behaved more cautiously than the Kurdish section in questions about mutual marriages. There are several reasons for this situation to occur. The reasons such as the fact that the Turkish culture, which takes its characteristics from the traditional and historical structure of Konya, has a closed structure and as a result, gives priority to marriages between relatives, the existence of prejudice, albeit partially, as a result of the Turkish section's being unfamiliar with Kurdish culture, and the thought that marriages may fail, especially in case of cultural incompatibility. Can come. As a result, cultural interaction and mutual intertwining have occurred between the parties, as a result of the neighborhood relations established between the Turkish and Kurdish elements and the mutual marriages that took place. With these interactions, the acculturation process between cultures started, and as a result, similarities between cultures occurred.